

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Grau d'Estudis Àrabs i Hebreus

Treball de Fi de Grau

Curs 2015-2016

TÍTOL:

**L'enfrontament a la mort
en els relats curts de Yūsuf Idrīs**

NOM DE L'ESTUDIANT: Joana Ros Atmetlla

NOM DEL TUTOR: Miquel Forcada

Barcelona, juny 2016

Índex

Resum	3
Abstract	3
Prefaci introductori	4
L'autor i l'experiència de la mort	6
Anàlisi dels contes	10
<i>Ḥamsa sālāt</i>	11
<i>Al-yad al-kabīra</i>	17
<i>Šayḥūḥa bidūn junūn</i>	23
Conclusió	31
Bibliografia	33

Resum

Aquest treball tracta del tema de la mort en alguns relats curts de Yūsuf Idrīs (1927-1991). Al llarg de la composició s'analitzaran tres contes: *Ḥamsa sālāt*, *Al-yad al-kabīra* i *Šayḥūḥa bidūn junūn*. Es tracta de tres relats on la mort hi és present però sempre amb punts de vista diferents. L'anàlisi duta a terme consistirà en veure com els protagonistes de cada conte s'enfronten a la mort. Això ens permetrà veure que hi ha dues maneres oposades, una en la qual utilitzem una protecció per salvaguardar-nos i una altra en la qual la defensa és inexistent. La tercera és més peculiar, ja que veiem com les dues maneres anteriors s'hi troben i entren en conflicte, perquè són incompatibles l'una amb l'altra.

A més d'aquesta anàlisi, que serà el cos principal del treball, també es durà a terme un apartat introductori a la vida de l'autor. En aquest fragment s'intentaran aclarir alguns fets importants i destacats de la seva trajectòria vital per tal de veure com el van afectar i influir a l'hora d'escriure la seva obra, i especialment, els tres contes objecte d'estudi en aquest treball.

Abstract

This work is about the topic of death in some of the short stories of Yūsuf Idrīs (1927-1991). Throughout it, three tales are going to be analysed: *Ḥamsa sālāt*, *Al-yad al-kabīra* i *Šayḥūḥa bidūn junūn*. They are three stories where death is present, but always with different points of view. The analysis performed will consist in examining how the characters in each story face death. This will allow us to see that there are two opposite ways, one with a protection which preserves us and another one without it. The third tale is the most peculiar one, since we see how the two previous ways found each other and clash, because they are incompatible.

Besides this analysis, which will be the main section of this work, an introductory part to the author's life is going to be performed too. This section is intended to clarify some of the most important and prominent facts of his lifetime so it can be seen how they affected and influenced him when he had to write his work, specially the three stories which are the main object of this study.

Prefaci introductori

En aquest treball analitzaré el tema de la mort en algunes de les obres de Yūsuf Idrīs. Es tracta d'un autor egipci del segle XX molt polifacètic. Dintre de la seva obra trobem tot tipus de gèneres ja que va conrear tant el periodístic com el literari. En aquest darrer, va cultivar la novel·la, els relats curts i el teatre.

Tot el conjunt de la seva obra és molt variat ja que al llarg de la seva vida es va interessar i inclinar per diverses temàtiques. En la seva producció més inicial, hi trobem una gran influència del realisme social, de manera que mostra la societat tal com és i quins conflictes i dificultats es troben en la seva vida diària. Més endavant, durant els anys seixanta i setanta la temàtica canvia i podem veure com es centra més en mostrar els conflictes de l'home en el món caòtic i absurd que l'envolta.

Encara que tot el conjunt de la seva obra és molt interessant, en aquest treball m'he centrat en els seus relats curts perquè són els que em semblen més captivadors, especialment els de l'època més primerenca que es troben tan amarats d'aquest realisme social que abans anomenava.

L'interès que desperten aquests relats és que es tracta de petites històries amb personatges molt reals en situacions molt quotidianes. En ells, Yūsuf Idrīs té una gran capacitat per a mostrar tot tipus de matisos i drames amb només un parell de pinzellades. En aparença són molt senzilles però quan les comences a desgranar permeten veure un fons molt ric de detalls en les personalitats dels personatges i les circumstàncies de l'acció.

En aquest treball em dedicaré a analitzar la mort en alguns d'aquests relats curts de Yūsuf Idrīs. He triat aquest tema en concret perquè és molt present tant a la vida privada i personal de cadascú com en el món de la literatura. El misteri de la mort i el dolor que comporta és un tema que sempre ha fascinat i alhora espantat la societat.

Una altra raó per la qual em va semblar interessant triar aquest tema és per la visió més personal que veia que hi podria aportar l'autor. Ell no només era escriptor sinó que durant uns anys va exercir com a metge, per tant, el seu afrontar la mort al llarg de la seva existència va ser molt més ampli que el de la gent normal i corrent, ja que no es limitava a la seva vida personal sinó que formava part de la professional també.

La tria dels tres contes que utilitzaré per a tractar aquest tema no ha estat feta a l'atzar. Dintre del conjunt de la seva obra, vaig fer aquesta selecció pel fet que trobava que reflectien molt bé la situació vital de l'autor. Per una banda, el saber com afrontar la mort de manera totalment professional i atenint-se al seu deure, sense deixar que les emocions provoquin una commoció. Per una altra, la trobada amb la mort per part d'una persona totalment desproveïda de qualsevol escut ja que el difunt és una persona molt estimada i propera, en aquest cas un familiar. I finalment, el conflicte que podria provocar en una persona el fet de trobar-se en aquestes dues situacions. En el cas de l'obra, un inspector de Sanitat es troba en la circumstància d'haver de firmar el certificat de defunció d'un amic.

Idrīs va plasmar molt fidelment els sentiments que ens afecten en aquestes situacions i els conflictes emocionals que comporten. En aquest treball em dedicaré a analitzar aquests tres contes en concret parant esment en els sentiments que experimenten els personatges davant de la mort i com miren de protegir-se'n. Alhora, relacionaré els contes entre si per a que es pugui veure les diferències entre unes maneres d'encarar-s'hi i les altres.

Contraposaré els contes on se'ns mostra casos totalment oposats, per una banda l'afrontament purament professional que trobem a *Ḥamsa sālāt* i per l'altra, el que n'és completament l'antagònic perquè expressa la manera absolutament personal i íntima d'encarar-ho a *Al-yad al-kabīra*, on el difunt és el pare del protagonista.

Per acabar de contrastar i conjuntar-ho tot, analitzaré el darrer conte, *Šayḥūḥa bidūn junūn*, on veiem un xoc de les dues postures, la qual cosa resulta molt problemàtica per al protagonista. Es tracta d'un home acostumat a veure la mort cada dia i encarar-s'hi gràcies a la defensa que s'ha creat. Però de cop, un dia se li presenta un conflicte interior molt gran quan ha de dur a terme la feina de sempre en un amic seu. Com a ésser humà coneix l'afrontament més dolorós que tenim davant de la mort quan es mor algú que ens és estimat, però alhora com a inspector de Sanitat sap com actuar de manera professional i està acostumat a valer-se de diversos recursos per tal de no veure's afectat per unes morts amb les quals vol evitar qualsevol tipus d'implicació emocional.

L'anàlisi d'aquest conte serà la més extensa i complexa de fer, perquè no només observaré el conflicte interior que experimenta el protagonista sinó que també compararé els sentiments que xoquen dins seu i les situacions que, en essència, coincideixen amb la dels dos contes anteriors.

L'autor i l'experiència de la mort

Yūsuf Idrīs va ser un escriptor egipci que va néixer el 19 de maig de 1927 i va morir l'1 d'agost de 1991. Va passar bona part de la seva infància vivint amb els seus avis. Aquesta època de la seva vida no va ser gaire feliç ja que «he was the only child among adults and he was consistently treated as one of them: he was expected to behave as a responsible grown-up person and punishment awaited him if he behaved otherwise»¹. A causa d'aquest tractament i de la situació en la qual li va tocar viure, Idrīs mai va tenir gaire bona relació ni amb els seus avis ni amb la seva mare. L'únic bon record que conservava d'aquesta època eren totes les històries que la seva àvia li explicava i que ell escoltava entusiasmat i meravellat.

L'únic a qui estimava de veritat era al seu pare, l'adorava per sobre de tot, tal i com ell mateix explicà algun cop: «My love for him was so great that I used to burst into tears whenever I remembered him. Even though he was large and sunburned and his wrinkled face always wore a serious expression, he was the kindest and most loving man I have ever known»². Així doncs, per a Idrīs la figura del seu pare era molt important, la considerava essencial en la seva vida. Va ser un gran referent per a ell ja que l'afecte que hi sentia no només era immens, sinó que també era gairebé l'únic que va experimentar durant la seva infància. I per això l'estima i la veneració encara eren més grans per a ell.

Aquest és un fet important a l'hora d'entendre perfectament un dels contes dels quals parlaré, *Al-yad al-kabīra*. En ell se'ns parla de la mort del pare del protagonista amb gran sentiment, i tal i com ens explica Kurpershoek en la seva obra sobre els relats curts d'Idrīs, té un clar to autobiogràfic basat en la pròpia experiència de l'autor en aquesta mateixa situació, la mort del progenitor³. Veiem una identificació molt clara de l'autor en el personatge del fill, els dos idolatren el seu pare, és la persona que més estimen en aquest món, i per a ells la seva mort suposa un cop molt fort.

Així doncs, aquest conte és considerat autobiogràfic pel què fa a la relació del fill amb el pare i la situació que s'hi presenta. Tot i que s'ha de considerar que és ficció i que no tots els fets seran tal i com li van succeir a Idrīs, podem percebre-hi un clar paral·lelisme. Això ens permet afirmar que realment en aquest relat, l'afrontament a la mort és totalment emocional i íntim, sense cap mena d'escut, perquè segurament l'autor va projectar-hi alguns dels sentiments que ell va experimentar

1 P. M. KURPERSHOEK, *The short stories of Yūsuf Idrīs*, Leiden, E. J. Brill, 1981, p. 20

2 Roger ALLEN (edició), *Critical Perspectives on Yūsuf Idrīs*, Three Continents Press, 1994, p. 7

3 P. M. KURPERSHOEK, *The short stories of Yūsuf Idrīs*, Leiden, E. J. Brill, 1981, p. 107

quan el seu propi pare va morir.

Es tracta doncs d'un conte molt personal on veiem reflectida la veneració que l'autor sentia pel seu pare, a més del dolor que va experimentar quan aquest darrer va morir. Per això podem considerar que l'autor projecta fins a un cert grau l'amor, la frustració i el sofriment que va experimentar aleshores. Com podem veure per les seves paraules quan parla d'ell, realment el trobarà a faltar, ja que s'emociona sempre que el recorda pel fet de considerar-lo el millor home que mai ha arribat a conèixer.

Una altra qüestió important de la seva vida va començar a desenvolupar-se l'any 1945 quan va entrar a la facultat de Medicina del Caire. Aquest és un apunt molt important sobre aquest autor i més encara si ho relacionem amb la temàtica d'aquest treball. Idrīs va anar avançant en la seva formació mèdica mentre poc a poc s'anava interessant i introduint cada cop més en el món de la literatura. Curiosament, no sentia un interès gaire profund per la medicina, però va decidir entrar-hi perquè tradicionalment ha estat la facultat més prestigiosa d'Egipte i ell era bon estudiant.

Gradualment, escriure es va anar convertint en una cosa molt seriosa per a ell, però això no va fer que deixés de banda la medicina. De fet, no va ser fins a l'any 1967 que la va abandonar completament després de renunciar al seu càrrec com a ministre de Salut.

Així doncs, durant molts anys va compatibilitzar la medicina amb la literatura, de manera que mentre col·laborava com a columnista en revistes i començava a escriure els seus primers contes alhora feia les pràctiques com a intern en un hospital o bé hi treballava.

Per tot això, podríem considerar que en la vida d'Idrīs sempre hi va haver, durant molt de temps, dues professions. I d'alguna manera va ser capaç d'utilitzar aquest tret polifacètic a favor seu:

«As a man and a writer Idrīs owed a great deal to medicine. The most casual glance at much of his fiction shows to what extent he was indebted to his profession for subject-matter. Physicians, patients, hospitals and diseases feature prominently in many of his stories. In the course of years his medical work became increasingly subordinated to his writing. His attitude towards both literature and medicine vacillated and therefore he made no deliberate and clear-cut choice, but allowed the problem to settle itself»⁴.

---

4 P. M. KURPERSHOEK, *The short stories of Yūsuf Idrīs*, Leiden, E. J. Brill, 1981, p. 30

Com podem veure, tot i que la figura d'Idrīs com a autor ha estat molt important, no va ser la seva única faceta i està clar que ell no hauria estat el mateix sense aquest altre element tan important en la seva vida: la medicina. Tot el que podem relacionar amb aquest àmbit, com per exemple els pacients, les malalties, els hospitals o la mort, són molt presents a la seva obra. I no de qualsevol manera, sinó que hi veiem una representació molt fidel de la realitat tal i com és, ja que ens mostra les desgràcies i situacions més comunes i, de vegades, fins i tot fa una mica de crítica al sistema.

Idrīs va dubtar sobre quin dels dos àmbits triar, si l'escriptura o la medicina, ja que semblaven totalment incompatibles. Ara bé, enlloc d'haver d'escollir, d'alguna manera va succeir en conjuntar-les i fer-les compatibles i, fins i tot, complementàries. El producte resultant és una presència contínua i molt realista de la medicina en bona part de la seva obra literària.

És curiós constatar com el que al principi li suposava un problema, és a dir, decidir entre una professió o una altra, acaba derivant en una combinació molt interessant per a ell com a individu i com a autor. Els contes en els quals apareix qualsevol temàtica mèdica són molt realistes i autèntics, s'hi pot veure clarament que l'autor n'és un expert pel simple fet que era el seu pa de cada dia. Està acostumat, doncs, a trobar-se amb aquest tipus de situacions en la seva vida professional quotidiana i això es plasma perfectament en els seus relats.

És important per a la completa comprensió d'aquest treball saber quina era la vida professional de l'autor com a metge a part de com a escriptor, ja que la mort hi és una qüestió omnipresent i s'ha d'aprendre a viure amb ella. I així ho va haver de fer Idrīs. Per això ho he considerat imprescindible per a poder entendre més bé aquests contes, ja que serà un factor molt important a tenir en compte durant l'anàlisi.

En concret, pel que fa al tema mèdic, cal remarcar el primer conte que analitzaré, *Ḥamsa sālāt*. En aquest conte ens trobem que el protagonista és metge, com Idrīs, i que ha d'afrontar a la mort d'un pacient. De fet, fins i tot es podria considerar es tracta del propi autor representat ja que, com podem veure, un altre cop utilitza la seva experiència per a crear un conte amb molt de contingut autobiogràfic.

El primer cop que es va publicar la història el 1952, es va acompanyar d'una breu introducció que deia que: «Dr. Yūsuf Idrīs is the only person who witnessed the death of 'Abd al-Qādir Ṭāhā! He was working in the reception of the Qaṣr al-'Aīni hospital when the wounded 'Abd al-Qādir was

brought to him»⁵. Així doncs, aquest conte en concret mostra els intents desesperats del propi Idrīs per tal de salvar la vida de l'activista polític ‘Abd al-Qādir Ṭāhā, que va ser disparat a traïció per la policia secreta del rei Fārūq. A part de ser un dels seus contes més clarament autobiogràfics, ell mateix es va encarregar de destacar-ne aquest tret amb un petit prefaci.

Idrīs va escriure aquest relat a partir d'una vivència que el va marcar profundament mentre treballava com a metge. Una experiència així el va afectar de diverses maneres tal i com podem veure reflectit en el conte. Hi havia la commoció causada per no haver sigut capaç de salvar la vida al seu pacient, però alhora, el van trasbalsar totes les implicacions polítiques i socials que hi havia en les circumstàncies que el rodejaven.

Així doncs, amb aquest conte tan autobiogràfic l'autor ens està mostrant de quina manera afronten la mort els metges, de la mateixa manera com ens mostra altres aspectes relacionats amb la seva professió. I aquest en concret, n'és un de molt important, ja que un dels objectius fonamentals de la feina dels metges és evitar la mort. A part d'això, utilitza el conte per denunciar un fet polític i social de pes: l'assassinat d'aquest activista, ja que ell en va ser testimoni i no volia que passés desapercbut.

Per una altra banda, també relacionat amb aquest àmbit mèdic ens trobem que Idrīs va tenir diverses ocupacions al llarg dels anys, com obrir la seva pròpia clínica a Būlāq o bé treballar com a oficial mèdic en la Governació del Caire. Però hi ha una feina que va dur a terme i que també ens interessa en relació amb aquest treball i és la de «sanitary inspector in various districts of Greater Cairo»⁶. Ressalto aquesta professió per una senzilla raó: és la mateixa que la del protagonista del tercer i últim conte que analitzaré en aquest treball: *Šayḥūḥa bidūn junūn*.

Aquest és un relat molt interessant en el qual podem veure el conflicte del protagonista, un inspector de Sanitat, quan ha de firmar un certificat de defunció per a un amic que acaba de morir. No podem afirmar categòricament que Idrīs passés una situació idèntica mentre duia a terme aquesta feina ja que el conte és ficció i no té per què haver-se hagut de donar el cas. Però és important tenir-ho en compte en el desenvolupament de la història perquè l'autor ens fa una reproducció molt fidel de la professió i de tots els processos que s'hi porten a terme. Es nota que vivia la situació cada dia, de manera que a l'hora de crear un relat amb aquesta base era capaç de plasmar-ho amb un gran

---

5 P. M. KURPERSHOEK, *The short stories of Yūsuf Idrīs*, Leiden, E. J. Brill, 1981, p. 72

6 *Ibid.*, p. 27

realisme. I segurament és per aquesta familiaritat amb la feina que va poder imaginar-se i expressar més clarament els sentiments del protagonista davant d'una situació així.

Tot el que he exposat fins ara sobre l'autor ens permet constatar un fet molt curiós, i és que quan vol parlar de la mort en els seus relats té tendència a utilitzar experiències quotidianes i personals. Podem observar que a l'hora de tractar un tema tan delicat i profund com aquest, amb el qual les emocions sempre estan a flor de pell a causa del dolor i de la por, utilitza ambients i circumstàncies que ell ha viscut directament o de ben a prop. Per situar les històries amb un tema com aquest Idrīs no s'arrisca a imaginar possibles situacions. Potser perquè podrien acabar resultant massa irrealistes i idealistes però també perquè si hi barreja les emocions que ell ha sentit en algun moment les històries són molt més personals i humanes, i per tant, molt més propenses a assemblar-se a la realitat de qualsevol persona. Així que utilitza les pròpies experiències per tal de mantenir el realisme dels seus relats.

L'ús, en aquests relats, de vivències íntimes relacionades amb la mort també es podria considerar la manera particular de l'autor d'enfrontar-s'hi. En el següent fragment del treball veurem com s'hi encaren els personatges. Uns utilitzen un escut i en canvi, uns altres es troben indefensos davant seu. Perquè la mort és una experiència molt dolorosa i difícil de gestionar, i cadascú busca i troba una manera diferent de fer-ho. En el cas d'Idrīs la seva manera seria plasmar part de la seva experiència personal en els seus relats, per així poder-s'hi enfrontar encara que sigui en la ficció, i així poder acceptar-la una mica més a la realitat.

Anàlisi dels contes

En aquest apartat em dedicaré a dur a terme l'anàlisi dels contes escollits. Començaré per *Ḥamsa sā'āt*, en el qual ens trobem amb l'enfrontament amb la mort des d'un punt de vista estrictament professional. Es tracta del més primerenc ja que forma part del recull de contes *Arḥaṣ layālā*, que va ser el primer de l'autor, publicat el 1954. Els altres dos contes comentats són posteriors i formen part tots dos del mateix recull, el de *Ḥādīta šaraf*, publicat el 1958.

El segon conte que comentaré és el de *Al-yad al-kabīra* ja que és del directament oposat al primer i s'hi pot percebre el contrast entre les dues actituds. En aquest, hi podem veure una visió totalment emocional i íntima de què sent una persona davant la mort d'un ésser estimat.

Finalment, l'últim conte a comentar serà el de *Šayhūha bidūn junūn*. Aquest és el darrer per la simple raó que en certa manera suposa una síntesi dels dos anteriors, ja que hi podem veure clarament les dues situacions anteriors. Ara bé, el conflicte es desencadena quan, al trobar-se en la mateixa situació dues postures tan oposades, les diferències s'accentuïn en gran manera i provoquin que es creï una gran col·lisió en l'interior del protagonista.

Ḥamsa sālāt

En el conte *Ḥamsa sālāt* trobem com és encarada la mort per part d'un metge en un hospital, de manera que podem veure com s'usa la professió com a eina de protecció davant de les implicacions emocionals que ens desperta la mort.

Se'ns explica la història d'un metge que està treballant a urgències en un hospital. De cop i volta, els arriba un pacient a qui han disparat un tret. El protagonista i els altres infermers intenten salvar-lo amb totes les seves forces. Durant unes hores sembla que ho han aconseguit, però l'estat de l'home s'agreuja i mor a causa d'una gran hemorràgia.

Aquest és el primer conte que analitzaré en el qual trobem la mort present. En aquest cas, és una presència que en tot moment se'ns mostra relacionada de manera evident amb la professió del protagonista, un metge. Com a tal, l'individu acaba veient casos de tot tipus i la mort és molt més present del que es podria desitjar. Va lligada de manera molt estreta i implícita amb aquest ofici i això s'ha de tenir clar des del principi. Un no pot ser tan ingenu de dedicar-se a la medicina pensant que podrà evitar trobar-s'hi.

Ara bé, el que a primera vista sembla un inconvenient, ja que el dedicar-se a aquesta professió implica trobar-se la mort pràcticament cada dia i això et podria acabar afectant molt profundament, es pot trobar la manera d'utilitzar-ho a favor teu, i en el relat se'ns mostra com un avantatge. Es tracta d'un ofici, d'una feina, i com a tal, no cal que hi hagi implicacions emocionals. Fins i tot es pot arribar a fer servir com escut per tal de treure magnitud i importància a l'assumpte. Simplement un ha de ser conscient que està complint amb el seu deure i punt, que no hi ha necessitat d'afectar-se íntimament per les possibles desgràcies que hi pugui haver en un futur. I és aquest enfocament el que se'ns mostra en aquest conte.

Hi ha un fragment, a l'inici, que il·lustra molt bé la diferència entre els sentiments experimentats per

la gent normal i corrent i els metges: es tracta de l'explicació de les sensacions que desperta en un i altre col·lectiu el so de la sirena d'una ambulància:

ولهذا الدق عند كل الناس معنى، معنى يحمل في طياته رهبة تشرخ قلوبهم، ورعشة تنتفض لها أعصابهم، فإنه يعني إنسانا يموت أو سيموت. أما عند الأطباء فإنه يحمل في طياته عملا، ويبعث في تفكيرهم بالخيط وقد لضم في الإبرة، والجلد وقد تعقم، ورائحة المخدر وقد تصاعدت مختلطة برائحة صبغة اليود، وحشجة إنسان يتعذب..⁷

«Per a la gent aquest ressò té un significat, un significat que conté un temor que esquerda els seus cors, i un tremolor que agita els nervis, ja que significa que un ésser humà s'està morint o es morirà. Pel que fa als metges, conté feina, i envia al seu pensament el fil que s'ha enfilat a l'agulla, i la pell ja esterilitzada, i l'olor de l'anestèsic barrejat amb l'olor de la tintura del iode, i la ranera de l'ésser humà que pateix...»

Aquest fragment a l'inici del conte reflecteix molt bé què implica exactament ser metge. Davant del so de la sirena d'una ambulància la gent experimenta temor perquè la ment ho connecta amb la idea que ha passat alguna desgràcia, alguna mala notícia, la qual hi ha grans possibilitats que acabi amb la mort d'algú. Per això es relaciona el so amb la tristesa i el patiment que comportarà el decés d'algun ésser estimat o proper i no agrada sentir-lo.

En canvi, els metges no senten aquesta implicació negativa quan escolten la sirena de l'ambulància. Per a ells, aquest so forma part de la seva quotidianitat i implica, simplement, feina. Per tant, en la seva ment no ho associen amb la mort, la tristesa o la por, sinó amb els instruments que hauran d'utilitzar en la seva feina o amb el procés que hauran de seguir, com desinfectar-se primer de tot, utilitzar el iode o bé cosir una ferida.

El cas del protagonista d'aquest conte és el mateix. Utilitza la seva posició com a metge per tal d'allunyar-se de qualsevol implicació emocional que li podria despertar el pacient que els arriba. Per a ell, salvar-lo és la seva feina, el seu deure, i per tant l'ha d'acomplir, i bé.

És per tal de realitzar adequadament el seu paper que més d'un cop, de manera conscient, es

⁷ Yūsuf IDRĪS, «Ḥamsa sā'āt» dins *Arḥaṣ layālā*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, pp. 88-89

reprimeixen els sentiments, se'ls posa un fre per tal que no entorpeixin la tasca que ha de dur a terme el metge:

وكنت أعرف الألم الذي يطيقه بشر حين تتحرك الذراع المخلوعة، إنه الألم الذي يصد، ويقتل، ويميت. ومع هذا فقد كان عليّ أن أرى الإصابة، وكان عليّ أن أديره، وأوقفت شعوري.⁸

«Jo sabia com d'insuportable és el dolor per a un ésser humà quan el braç dislocat es mou, és un dolor que ataca, assassina i mata. I tot i això jo havia d'observar la lesió, l'havia de girar, i vaig frenar els meus sentiments.»

Com podem veure en aquest fragment, el metge sap quina és la seva feina i com l'ha de fer. Però també sap que es tracta d'un procés dolorós pel pacient i com a ésser humà ell mateix sent una mica de recança en el moment d'actuar. Però ha d'acomplir el seu deure i per això, de manera totalment conscient, frena i reprimeix els seus sentiments per tal de no veure-s'hi afectat mentre ho fa. Ja que sinó potser no seria capaç de fer-ho bé i el pacient només en sortiria perjudicat. Així que de fet, no només ho fa per la seva pròpia integritat emocional, per impedir trencar-se per dins, sinó també per a beneficiar el malalt, ja que una petita ombra de dubte podria fer que no sanés o fins i tot que acabés pitjor que abans.

Ara bé, el fet de reprimir els sentiments per tal d'evitar una implicació emocional amb el pacient i una posterior ferida no vol dir que el metge esdevingui impermeable a qualsevol tipus d'emoció. En aquest conte veiem que quan arriba el ferit, aquest explica com l'han disparat i acusa al règim de Fārūq. I llavors sí que ens trobem amb un moment en el qual el protagonista, per un cop, s'oblida que és metge a causa de tots els sentiments que se li desperten:

تناسيت أنني طبيب، وتناسيت عليّ من واجب، ولم أعد أفكر إلا كمصري يختنق بالظلم ثم يرى الظالم صرع أخاه.⁹

«Vaig oblidar que era metge i vaig oblidar el meu deure, i només podia seguir pensant com un egipci que s'ofega amb la tirania i que llavors veu el tirà tombar el seu germà.»

8 Yūsuf IDRĪS, «Ḥamsa Sā'āt» dins *Arḥaṣ Layālā*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, pp. 92-93

9 Ibid., pp. 91-92

En aquest moment de la narració podem veure com l'escut que es creen els metges davant de les emocions no és absolut, només s'utilitza en algunes ocasions, especialment davant de la mort i el dolor, ja que ens poden afectar de manera negativa emocionalment parlant. Els éssers humans, de manera natural, ens defensem davant d'aquests sentiments i situacions en concret perquè són massa intenses i tristes i no sabem bé com gestionar-les.

Però en aquesta situació, l'escut no fa la seva funció. Potser és perquè de fet, no li cal ja que el sentiment que envaeix el protagonista és positiu: és un sentiment nacional, d'orgull per la pàtria i de germanor amb els altres habitants del país. I tot i que la situació política i social que estan vivint els provoca inseguretats i por, és un tipus de por diferent que el que causaria la mort. El temor causat per aquest règim pot ser afrontat per tots, com a grup, com a col·lectiu, i de fet els motiva a unir-se i intentar combatre'l. En canvi, la mort és una por que ens afecta de manera molt més íntima i individual, i ens paralitza i impedeix reaccionar davant dels fets. No sabem com gestionar-la.

Per això, en aquesta situació el metge no té necessitat de posar l'escut perquè el que li provoquen aquests comentaris, tot i que suposa un cert temor per la situació en la qual es troba el país, també implica germanor i un esforç col·lectiu per arribar a un objectiu comú. I aquest és el sentiment que guanya, un d'emotiu però que li dóna molta força.

Per tant, podem deduir que el que vol mostrar l'autor és que els metges utilitzen aquest escut per frenar segons quins sentiments pel seu propi bé, però això no vol dir que siguin uns éssers insensibles que no senten res de res. I ho podem veure amb aquest sentiment d'identitat nacional que se li desperta com a egipci al protagonista.

Hi ha altres emocions, positives i negatives, que es desvetllen en el protagonista durant la narració. Ara bé, es tracta de sentiments que sempre estan deslligats de la part més profunda i emocional de l'individu. Per tal d'anul·lar qualsevol implicació en aquest sentit, el que es fa es dirigir totes les sensacions que es puguin tenir cap a un altre punt de vista, molt més fred i distant, que és el de la feina, com a metge en aquest cas. Per començar, tenim sentiments positius:

فقد أحسست بفرحة غامرة دق لها قلبي.¹⁰

«Vaig sentir una alegria desbordant amb la qual va bategar el meu cor.»

---

10 Yūsuf IDRĪS, «Ḥamsa Sā'āt» dins *Arḥaṣ Layālā*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 94

En aquest moment, el protagonista sent una gran alegria perquè creu que han pogut salvar el pacient. La satisfacció no només és causada pel fet que han pogut evitar la mort sinó perquè sent que ha aconseguit complir el seu deure que era salvar-lo. Així, la seva alegria es barreja amb una mica de l'orgull provocat per la feina ben feta. És per això que veiem com, en aquest cas, els sentiments positius van molt més relacionats amb el deure professional que cadascú considera que té que no pas amb la por que pot provocar la mort d'una persona estimada i l'alegria que provoca la seva recuperació.

Tot i els esforços dels metges, al final del conte veiem que la mort és inevitable. Davant de la defunció del pacient podem veure quina és la reacció del personal de l'hospital. Els infermers comencen a plorar mentre que el metge es queda com estabornit, sense saber com reaccionar:

تلك اللحظة التي نعرفها جميعا، والتي نحس فيها أننا أوهن من الضعف، وأتفه من العجز، وأننا مضيعون.. تلك اللحظة التي لا نملك معها إلا البكاء فيحملنا البكاء إلى بكاء.¹¹

«Aquell moment que tots coneixíem, en el qual sentíem que érem més febles que la debilitat, més insignificants que la impotència, i que estàvem perduts... Aquell moment en el qual només posseïem llàgrimes ja que el plor ens portava a plorar.»

És en aquest moment, quan la mort ja s'ha produït, que podem analitzar les reaccions de la gent de l'hospital quan s'hi han d'enfrontar. Els infermers ploren, mentre que el metge, el protagonista, no diu res. Tot i que aquestes llàgrimes ens podrien enganyar i fer-nos pensar que l'escut que utilitzen per tal de no afectar-se ha caigut, no és així. El que els trastorna no és un sentiment de dol i tristesa per la pèrdua d'un ésser apreciat sinó que es tracta d'un plor provocat per la ràbia i la frustració. Tots ells se senten impotents pel fet de no haver aconseguit acomplir el seu deure, que era salvar aquell home. I tot i que han fet tot el que han pogut, no poden evitar sentir-se frustrats i enrabiats pel seu fracàs.

Per a ells aquesta situació fins i tot és vergonyosa ja que suposa una derrota davant de la mort:

وجال بخاطري أن أعانق زميلي وأضم ما في صدري إلى ما في صدره وأخفي ما أحس به من خجل

---

11 Yūsuf IDRĪS, «Ḥamsa sā'āt» dins *Arḥaṣ layālā*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 104

إزاء فشلنا أمام الموت، أخفيه فيما يحس به من خجل..¹²

«Em va passar pel cap abraçar el meu company i prémer el que hi havia en el meu pit contra el seu i amagar així la vergonya que sentia davant del nostre fracàs enfront de la mort, amagar-ho en la vergonya que ell sentia...»

Tots senten el mateix, siguin infermers o metges: ràbia, frustració i vergonya. Perquè no han pogut dur a terme la seva feina que era salvar la vida d'aquest pobre home. I cadascú reacciona d'una manera diferent davant de la defunció: els infermers ploren mentre que el metge no diu res i intenta reaccionar i amagar la seva vergonya. Tot i les diferents reaccions hi ha en comú la impotència que senten per la situació en la qual s'han trobat sense voler-ho, per molt que l'hagin intentat evitar, que és la mort del pacient.

Veiem, però, que la mort no els afecta de la mateixa manera que si estiguessin implicats emocionalment amb el pacient. Algú que es dedica a curar gent sap que sempre hi haurà una gran probabilitat de trobar-se-la. I per això, per evitar ensorrar-se cada cop que s'hi troben es basteixen aquesta protecció per tal de sobreviure.

Per aquesta raó, davant el decés del pacient en aquest conte, els personatges se senten afectats, però no personalment i íntimament sinó des d'un punt de vista professional. Els afecta el fet de no poder haver complert bé la seva feina i això els provoca un gran sentiment d'impotència i frustració. Els plors i els sentiments davant de la mort no són causats per les mateixes raons que a la gent normal i corrent, de la mateixa manera que abans la reacció que els provocava escoltar la sirena d'una ambulància tampoc era la mateixa.

En realitat, per als metges, la mort no és una situació que cal témer sinó un adversari que cal combatre:

وحاربنا عدواً قوياً لا نراه..¹³

«Combatíem contra un enemic poderós que no vèiem...»

En aquesta frase podem veure perfectament quina concepció tenen els metges de la mort. La

¹² Yūsuf IDRĪS, «Ḥamsa Sā'āt» dins *Arḥaṣ Layālā*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 105

¹³ Ibid., p. 103

personifiquen com a un enemic molt fort i poderós però que alhora no poden veure. És invisible perquè plana per allà, perquè mai hi és present del tot fins que no apareix amb tota la seva magnitud.

Aquesta identificació de la mort com un enemic la fan perquè se la plantegen com una desgràcia que ve a fer-nos mal com més indefensos ens sentim i, per tant, és un mal que s'ha de combatre. En el relat podem veure clarament aquesta lluita sense descans contra la mort. Els metges utilitzen tots els recursos i instruments mèdics de què disposen per tal d'evitar-la. Són com les armes que fan servir en la seva lluita contra aquest mal que cal derrotar. D'aquesta manera, de vegades els metges guanyen la batalla i aconsegueixen salvar el pacient, mentre que altres, com és el cas d'aquest conte, la mort venç i s'enduu el malalt, encara que els doctors hagin fet tot el que han pogut.

Així doncs, en aquest conte hem vist com, per haver-s'hi d'enfrontar de manera diària, els metges prenen un punt de vista professional i ho miren tot des de la perspectiva de la feina. Fins i tot arriben a plantejar-s'ho com una batalla a la qual han d'anar a combatre perquè és el seu deure. D'aquesta manera creen un escut que els permet sortir intactes de situacions que d'una altra manera serien molt nocives per a ells emocionalment parlant.

Al-yad al-kabīra

En el conte *Al-yad al-kabīra* trobem el cas totalment contrari al que he explicat a l'apartat anterior. Aquí veiem com la mort és encarada sense cap tipus d'escut, de manera que el xoc i el dany emocional són molt profunds i impactants.

Se'ns explica la història d'un noi que viu a la ciutat, on ha estudiat i ara hi treballa. En el moment que se'ns comença a narrar el relat arriba al poble on s'ha criat per tal de visitar la seva família. Es tracta d'una típica família nombrosa i humil i se'ls estima a tots molt, però sent una especial devoció pel seu pare, que n'és el pilar central. És per això que experimenta un xoc molt gran quan se'n adona que acaba de morir.

Al principi, quan el protagonista arriba a casa seva encara no sap la devastadora notícia. Però d'alguna manera la comença a intuir en l'espai físic de l'habitatge:

الهدوء هو الهدوء، ولكن بيتنا ليس هو البيت فهذا أوسع وأكثر ارتفاعاً وفيه فراغ كبير.¹⁴

«Tot estava en calma, però la nostra casa no estava com sempre ja que era més ample i més elevada i hi havia un gran buit.»

Quan arriba, doncs, nota que està passant alguna cosa estranya. Per començar, ell esperava que la seva família el rebés a la porta amb alegria. Però no passa així. I no només això, sinó que no hi ha ningú a casa. És aleshores que comença a notar alguna cosa estranya, percep que l'ambient ha canviat. De cop i volta la casa li sembla molt més gran que abans, però sobretot, molt més buida. D'una buidor molt intensa que encara no sap ben bé què la provoca però que el comença a afectar ben al fons de la seva ànima. I comença a tenir un mal pressentiment sobre què ha passat.

Quan per fi se n'adona de què ha succeït i li diuen que la seva família és al cementiri, corre cap allà. La temença s'està complint i cada cop està més convençut que s'ha esdevingut alguna desgràcia:

شيء لا بد قد حدث.. فإننا أحس الآن ببلدتنا وأناسها وكنت قبلاً ألفتهم.. شيء ما لا بد قد

حدث.¹⁵

«Segur que havia passat alguna cosa... Ara sentia diferent el nostre poble i la seva gent amb els quals abans jo estava familiaritzat. Segur que havia passat alguna cosa.»

De cop, tot el que abans coneixia com el palmell de la seva mà ha canviat: el poble, la seva gent... El xoc que li ha provocat la notícia d'una mort ha fet que es trobi completament desorientat. I alhora l'ha trasbalsat:

كان صدري فارغاً موحشاً كئيباً والدنيا من حولي لا تجذب انتباهي. ما قيمة أي شيء؟¹⁶

«El meu pit estava buit, angoixat i apesarat, el món que em rodejava no atreia la meva atenció. Quin era el valor de les coses?»

En aquest moment, el protagonista ja sap que la mort els ha visitat i no sap com reaccionar. Ha provocat que el món que ell coneixia tan bé es capgiri. No identifica tot el que sempre li havia estat

14 Yūsuf IDRĪS, «Al-yad al-kabīra» dins *Ḥādīṭa šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 66

15 Ibid., p. 68

16 Ibid., p. 68

tan familiar i quotidià. De fet, ni tan sols li interessa el que el rodeja en aquell moment. Només pot pensar en el pitjor, en la desgràcia que ha sobrevingut a la seva família.

Per dins, interiorment, es troba encara més desorientat. La impressió causada per la mort li ha provocat un dany emocional tan gran que només es pot moure com un autòmat sense cap consciència del món que l'envolta. No està segur de com s'ha de sentir, se sent perdut. Nota el pit buit, com si la buidor que ha notat abans a la casa s'hagués encomanat al seu cor, a les seves emocions, i li impedeixi sentir i pensar amb claredat, i discernir què està experimentant.

Quan el protagonista arriba al cementiri la seva família ja ha marxat. Es troba cara a cara amb la tomba del seu pare. El noi ni pot ni s'ho vol creure. Que el seu pare, la persona que més estima en aquest món, hagi mort i es trobi en aquella tomba no li sembla possible. Li sembla tan irreal imaginar-se'l a sota terra estirat que se'l comença a imaginar més aviat assegut, fins que arriba a visualitzar-lo davant seu com si fos un esperit.

Mirant-lo, el protagonista experimenta tot tipus d'emocions. Per una banda, al principi arriba a enrabiar-se i cridar:

فقلت صارخاً: إذن لماذا تفعلها وتموت؟!¹⁷

«Vaig dir cridant: Llavors per què ens has fet això i t'has mort?»

El protagonista recorda a la imatge del seu pare que ell i tota la seva família l'estimen amb bogeria. I per això no pot comprendre com els pot haver fet una mala passada com aquesta. Per un moment s'enfada i demana una explicació sobre aquesta mort que li sembla tan incomprendible. Però no n'hi ha cap que sigui plausible, simplement ha passat així i ja està.

I llavors veiem que allò que estava camuflant com a ràbia i enuig és simplement tristesa. El protagonista s'adona que estima el seu pare profundament i que sempre ha tingut la sensació que no passava prou temps amb ell, però que ara ja és massa tard:

وأردت أن أقبله في تلك اللحظة فقد أحسست فجأة أنني مشتاق إليه وحياتي قضيتها مشتاقاً إليه.
وكلما عدت من غيبتني ورأيتَه أقسم لنفسي أن لا بد سأخذ إجازة لأقضيها معه فقط ولأشبع منه،

¹⁷ Yūsuf IDRĪS, «Al-yad al-kabīra» dins *Hādīta šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 71

فقد كنت أخاف أن يموت قبل أن أشبع منه..¹⁸

«Vaig voler besar-lo en aquell moment ja que de sobte vaig sentir que l'enyorava i que m'havia passat la vida enyorant-lo. I cada cop que tornava de la meua absència i el veia, em jurava a mi mateix que havia d'agafar-me unes vacances per passar-les només amb ell i així afartar-me d'ell, ja que tenia por que es morís abans de sadollar-me'n...»

El que es manifesta en aquest moment no és tant la tristesa per la mort com el penediment que se'n deriva per no haver fet coses quan encara era viu. S'adona que sempre ha estat tement la mort del seu pare, però que la veia com un fet llunyà que no havia de passar en un temps proper. Ara però, la realitat ha vingut de sobte i l'ha colpejat amb totes les seves forces. L'ha agafat per sorpresa perquè no s'ho esperava i veu que haurà de viure amb la recança de no haver passat mai prou temps amb el seu pare.

Així doncs, quan es troba davant de la seva tomba els sentiments que l'envaeixen són la ràbia, el penediment i la incredulitat. Per molt que racionalment sap que el seu pare és mort encara no és capaç de creure-s'ho. L'assimilació d'un canvi tan gran a la vida no es pot fer així com així, i ha sigut un gir i un cop tan bruscos que no se'n pot mentalitzar tan fàcilment.

El protagonista torna cap a casa i es troba amb la resta de la seva família per primer cop. Tots estan tristos, desanimats, però alhora se senten tan incrèduls com el seu germà. Encara tenen l'esperança que d'alguna manera tot això sigui un simple malson i que tard o d'hora es despertaran o entrarà el seu pare per la porta rient i abraçant-los. El seu record, els seus costums, tot segueix tan viu dintre seu que el poden visualitzar perfectament, de manera que se'ls fa encara més difícil afrontar la realitat:

ولكن شيئاً مما انتظرناه لم يحدث. لا دق الباب ولا سمعنا صوتاً، وأفزع ما في الأمر أننا كنا

متأكدين أن الباب لن يدق وأننا لن نسمع أصواتاً.¹⁹

«Però res del què esperàvem va passar. No va trucar a la porta i no vam escoltar cap veu, i el més horrible era que estàvem segurs que no trucaria a la porta i que no sentiríem veus.»

---

18 Yūsuf IDRĪS, «Al-yad al-kabīra» dins *Ḥādīṭa šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, p. 71

19 Ibid., p. 73

En el fons saben que aquesta esperança és inútil. Que el seu pare és mort i no hi ha manera de tornar enrere, res tornarà a ser com abans. És normal tenir esperança i voler-lo tornar a veure, però no serà així. Perquè per molt que desitgem una cosa, un cop la mort ha arribat, no podem recuperar el que hem perdut.

En el cas de la família d'aquest conte la mort ha comportat la pèrdua d'allò més important que hi havia a les seves vides: el pare per als fills i el marit per a la mare. Ell era el pilar central de la família, el qui els reunia a tots amb el seu amor i que a més els sostenia en qualsevol moment, per molt difícil que fos.

És per tot això que en aquest cas, totes les implicacions que comporta la mort són d'una gran magnitud. S'ha mort la persona que més estimaven al món, però també la que més els estimava a ells i els protegia. I ara, només els queda un buit immens que segurament mai més res aconseguirà omplir un altre cop.

A més, en aquest cas, al contrari que en el cas que he analitzat abans, la mort els arremet amb totes les seves forces. Perquè en un cas així, l'atac va tan directe al teu ésser més íntim i personal que no hi ha escut que valgui. De fet, ni tan sols es pretén construir-ne un. L'únic que es podria considerar semblant a una protecció és la il·lusió que tot sigui un somni. Però es tracta d'un simple baf il·lusori que es dissol amb el mínim contacte amb la realitat.

Aquesta intent de protecció ve donat pel problema més gran que se'ls planteja: aconseguir fer-se a la idea del què ha passat, assimilar-ho i acceptar-ho d'alguna manera. Han de trobar una manera de canalitzar totes les emocions que els corren per dins. I aquí és on entra un element molt important que els permet fer-ho, el plor:

وفجأة وكأنما لسعنا خاطر واحد انفجرنا كلنا نبكي، فقد أحسنا لحظتها فقط أن أبانا حقيقة مات وأنه انتهى من حياتنا إلى الأبد ولم يعد لنا أب. ما أبشع هذا! لم يعد لنا أب!²⁰

«De sobte va ser com si un íntim pensament ens fes esclafir a plorar, només en aquell moment vam sentir que el nostre pare realment estava mort, i que havia acabat d'estar a la nostra vida per sempre i no teníem pare. Que horrorós era això! No teníem pare!»

---

20 Yūsuf IDRĪS, «Al-yad al-kabīra» dins *Hādīta šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 73

En aquest fragment final del relat veiem un element molt present en el procés de dol d'un ésser estimat: el plor. En un moment com aquest, l'acció de plorar té diversos objectius i conseqüències. Per una banda, serveix per deixar anar tots els sentiments que s'han quedat a dins. Enfrontar-se a la mort és una situació molt complexa que provoca un allau d'emocions. I la magnitud i intensitat de tota l'experiència és tan gran que és molt possible que no se sàpiga bé com expressar-ho tot. Per això el plor és un alleugeriment ja que permet deixar-ho anar tot, independentment de si és bo o dolent. La mort és una de les experiències més dures i complicades a les quals ens hem d'enfrontar com a éssers vius i les llàgrimes el que fan és ajudar a fer fluir les coses cap a fora i netejar totes les ferides.

En el cas d'aquest conte, veiem com el plor té una altra funció: adonar-se de la realitat tal com és, sense possibilitat de poder-la evitar. No és fins que tots els germans es miren i comencen a plorar que s'adonen que realment ara ja no és possible recular i no poden fugir del què està passant: la mort ha arribat, s'ha endut el seu pare i ara han d'aconseguir avançar malgrat tot.

El plor en aquest cas és el recurs més adequat que utilitzen els personatges per tal d'enfrontar-se a la mort, ja que no poden comptar amb cap tipus d'escut per tal de fugir-ne. El qui s'ha mort és el seu pare i el dany emocional és tan gran que és impossible defensar-se de cap manera contra això.

En el conte, el lament que veiem, expressat amb el plor, i relacionat amb la mort és la pèrdua per sempre d'un ésser estimat. En aquest cas, es tracta del pare, que és una figura molt important en la vida sentimental de qualsevol persona. I per això el dolor és tan profund i inevitable, perquè se senten com uns nens indefensos sense la figura paterna que els cuidava. La mort els ha deixat en la posició d'uns pobres orfes, independentment de l'edat dels fills, ja que una mort com aquesta t'afecta sempre, sigui quin sigui el moment de la teva vida en el qual arriba.

Així doncs, en aquest relat veiem el cas completament contrari a l'anterior. La mort torna a ser-hi present, el que canvia és la reacció i manera d'enfrontar-s'hi dels personatges. En aquest conte veiem com s'esdevé la defunció d'un ésser estimat del protagonista. Aquest fet el desestabilitza emocionalment de tal manera que no sap com reaccionar. Es troba desorientat, sense saber què fer ni com i sense que li interessi el més mínim el què passa al seu voltant.

En aquesta ocasió, l'escut que veiem en el conte anterior és totalment inexistent. Els personatges no tenen cap manera per preparar-se per als fets que vindran, que és la mort de la figura paterna. I com

que els falta aquesta protecció, el cop que reben és tan fort i impressionant que no són capaços de defensar-se'n. Podem veure un ínfim intent de protecció en la protecció que es crea quan s'imagina que el que està passant no pot ser real. Però per desgràcia, aquest estat no dura gaire i de seguida arriba una commoció total sense cap tipus d'atenuant possible.

En aquest conte, la situació ve provocada pel fet que el mort és el propi pare, un dels éssers més estimats. Això fa que no hi hagi cap manera possible de distanciar-se dels fets, al contrari del cas anterior on el fet d'estar tractant un pacient permetia no haver d'enfrontar els sentiments que ens desperta una mort. Aquí, doncs, ens trobem que la implicació emocional és absoluta.

Šayḥūḥa bidūn junūn

Aquest és el tercer i últim conte que analitzaré en el meu treball. Es tracta d'un relat molt interessant des del punt de vista de l'enfrontament de la mort, ja que ens mostra l'encontre entre les dues possibilitats que hem vist abans de manera que es crea un conflicte.

En aquest conte, el protagonista és inspector de Sanitat, així que es dedica a firmar certificats de naixement i de defunció. Aquests últims estan relacionats amb el títol del conte. És una expressió utilitzada per dir que el difunt s'ha mort de vell i sense rastre de bogeria. La feina de l'inspector és acompanyar els mossos de la funerària a fer el reconeixement mèdic del finat i declarar que la mort ha sigut totalment natural, a causa de l'avançada edat, i sense cap indicatiu de demència, abans de firmar l'esmentat certificat.

Un dia, un d'aquests mossos crida l'atenció del protagonista. Es tracta d'un home vell, com tots els altres treballadors, l'oncle Muḥammad, que no destaca especialment, tot i que d'alguna manera connecten i es crea entre ells un vincle emocional molt curiós. Però llavors, al cap d'un temps, el mosso es mor. I aleshores és quan comença el conflicte abans esmentat ja que l'inspector està acostumat a utilitzar un escut per tal que no l'afectin les morts que es veu obligat a tractar cada dia. Però quan mor l'oncle Muḥammad i ha de dur a terme el mateix procés amb ell, no sap ben bé com reaccionar, ja que de cop i volta es troba que en un cas amb una certa implicació emocional l'escut no funciona tan bé com ell voldria.

El protagonista fa la seva feina diàriament sense pena ni glòria. Sap que s'ha d'enfrontar a la mort cada dia i troba maneres d'alleugerir la càrrega que això suposa quan es relaciona amb els mossos

que li van a demanar que els acompanyi per a expedir els certificats de defunció:

وكنت لا أكتفي بالضحك بل كان لساني يتحرك، أحياناً يسخر وأحياناً يتفلسف وأحياناً يقول شيئاً
تافها لا معنى له.²¹

«I no en tenia prou amb riure que la meva llengua es movia, de vegades es burlava i altres filosofava, i d'altres deia coses estúpides sense sentit.»

De fet, fins i tot arriba a preguntar als mossos amb un cert to de burla:

— وأنت.. إن شاء الله حنكتب شهادة وفاتك إمتي؟²²

«- I tu... Si Déu vol, quan escriurem el teu certificat de defunció?»

El que fa el protagonista és utilitzar l'humor i la ironia per tal d'alleugerir la pesada càrrega d'haver-se d'enfrontar amb la mort cada dia. Per això es dedica a fer broma amb els mossos que li venen a demanar els certificats, per poder treure importància a tot l'assumpte. És la seva manera de crear-se un escut per tal de no veure's afectat per tots els difunts que ha de veure.

Així podem veure que, un altre cop, una feina d'aquesta mena requereix l'ús d'algun tipus de protecció per tal d'evitar una implicació emocional massa profunda amb els finats, perquè sinó un s'esfondraria. Ara bé, l'escut bastit no té perquè ser sempre el mateix. En el cas del metge del primer conte, la feina i el deure que s'han d'acomplir són el que s'utilitza com a base de la protecció principal. En canvi, aquest inspector de Sanitat es planteja l'assumpte d'una altra manera. De fet, ell no coneix mai els difunts en vida. La pena que podria sentir doncs va més relacionada amb el fet de veure's afectat per la mort en si quan se la troba al davant, ja que veure un ésser humà mort et pot impressionar i xocar. La manera d'evitar-ho és defugir en el moment qualsevol implicació i connexió emocional amb el difunt o amb els familiars que estan de dol. I el protagonista d'aquest conte això ho aconsegueix utilitzant les burles i la ironia amb els mossos per tal de treure-li importància a tot l'assumpte.

És enmig d'aquesta atmosfera protectora que el protagonista coneix a l'oncle Muḥammad. Cada dia

21 Yūsuf IDRĪS, «Šayḥūḥa bidūn junūn» dins *Ḥādīta šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 30

22 Ibid., p. 30

ha de parlar amb molts mossos i els fa sempre la broma, però quan aquest no li riu la gràcia atreu la seva atenció. Investigant l'home s'assabenta que la seva filla acaba de morir:

– يا ريت الواحد كان مات بدالها.

ونحن كثيراً ما نسمع تعبيراً كهذا يردده الناس في مناسبات كهذه، ولكننا نأخذه على محمل التأثير الشديد لا غير، ولكن طريقة عم محمد في قوله كانت لا تقبل الشك وكان واضحاً تماماً أنه يعني ما يقول.²³

«-Tant de bo s'hagués mort un en comptes d'ella.

Molts cops sentim una expressió semblant repetida per la gent en ocasions com aquesta, i únicament ens la prenem com una expressió que està carregada d'una emoció intensa, però per la manera com ho deia l'oncle Muḥammad no hi havia cap dubte, era del tot evident que sentia el que estava dient.»

És a partir d'aquest moment que el protagonista es fixa en aquest mosso per sobre dels altres. Li crida l'atenció l'emoció i la sinceritat de les seves paraules. L'inspector està acostumat a sentir expressions semblants ja que són les fòrmules establertes per la societat en aquesta mena de casos per manifestar el dol pel difunt. En la seva ment, hi ha doncs aquesta concepció que simplement es tracta d'expressions estipulades amb aquest objectiu, per així, mentrestant, poder amagar les vertaderes emocions. Però en el cas de Muḥammad, l'emoció es mostra d'una manera tan clara i evident que el xoca. Perquè al contrari del què està acostumat, no està ocultant el que sent i un pot percebre el profund dol i tristesa que experimenta en aquell moment a causa de la mort de la seva filla.

Al protagonista li crida l'atenció aquesta emoció tan transparent en la veu i actitud de Muḥammad. Ell, que està acostumat a protegir-se davant de la mort amb burles i ironia, una emoció de dol tan intensa i sincera el xoca i l'atreu. I és a partir d'això que es comença a crear un vincle entre ells. La manera que té el mosso d'afrontar la mort, d'observar-la amb franquesa i emoció, fa que els dos personatges s'apropin, com si, d'alguna manera, es creés un lligam gràcies a ella.

Aleshores passa el fet principal del relat: l'oncle Muḥammad mor. I de cop, per primera vegada després de molts anys, l'inspector no sap com reaccionar ni sentir-se mentre fa la seva feina:

23 Yūsuf IDRĪS, «Šayḥūḥa bidūn junūn» dins *Ḥādīta šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 32

وضحكت فلم أصدق أن عم محمد مات حقيقة، فقد كان معي بالأمس يجري أمامي وخلفي وعلى جانبي، ثم لما تصورته ميتاً ضحكت لا لأنني لم أحزن ولكن لأن هناك نوبات من الحزن تأتي على

هيئة ضحكات.²⁴

«Vaig riure perquè no em creia que l'oncle Muḥammad realment estigués mort, ja que el dia anterior havia estat amb mi corrent davant meu, darrere i al meu costat. Aleshores, quan me'l vaig imaginar mort vaig riure, no perquè no estigués trist sinó perquè hi ha atacs de tristesa que venen sota la forma de riure.»

Quan s'assabenta de la notícia el protagonista comença a riure, no perquè li faci gràcia i intenti treure importància a l'assumpte, sinó perquè no sap com reaccionar. No s'esperava que passés una cosa així quan el dia anterior el mosso semblava estar bé, com sempre. La situació li resulta tan inesperada que no sap què dir ni què fer. Així que comença a riure.

El riure que l'assalta quan s'assabenta de la notícia de la mort de Muḥammad no és el de sempre. Abans l'utilitzava com una eina per a tal de protegir-se i fugir de la mort, per no haver d'implicar-s'hi emocionalment en cap moment. Però en aquest cas el vincle amb el difunt hi és, de manera que el protagonista no troba la forma de defensar-se com ho ha fet sempre. Per això, torna a utilitzar el riure, però aquest cop com un instrument per tal d'amagar la seva tristesa. D'aquesta manera pot camuflar la pena que li provoca la mort d'un ésser estimat.

Així doncs, aquest cop el protagonista utilitza el riure per tal d'ocultar els seus sentiments. Li serveix per escudar-s'hi una altra vegada, encara que ara la situació li resulta més complicada perquè no pot anul·lar completament les seves emocions com havia fet fins aleshores. Apreciava l'oncle Muḥammad i la seva mort l'afecta vulgui o no.

El problema del protagonista és que està acostumat a no mostrar res massa íntim ja que a causa de la seva feina ha acabat associant la situació amb el seu deure i considera que ha de mantenir la circumspecció. Si no mostra els seus sentiments, llavors troba que està complint bé amb la seva obligació. Però la mort d'un ésser estimat l'agafa a contrapeu perquè no sap ben bé què fer: si mostrar els seus sentiments com a conegut del difunt o bé amagar-los i fer bé la seva feina. En

²⁴ Yūsuf IDRĪS, «Šayḥūḥa bidūn junūn» dins *Hādīta šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, p. 39

aquesta contradicció, no sap ben bé quina de les dues opcions triar i seguir, ja que no es veu capaç de conjuntar-les. I és per això que el sorprèn tant la reacció del patró de Muḥammad quan aquest ja ha complert el que ell considera el seu deure, que és garantir un bon enterrament per al seu mosso:

وما كان المعلم يطمئن إلى أن كل شيء قد انتهى وأنه قد قام بواجبه وأخرج صبيه على خير ما يرام، حتى فوجئت به يتراجع ويجلس على قرانيفسه بجوار الحائط ويخفي رأسه بين ركبتيه ويخرج صوته خشناً مكتوماً يتخلله البكاء.²⁵

«Tant aviat com el patró es va assegurar que s'havia acabat tot, que havia complert el seu deure i havia tret el seu mosso de la millor manera possible, em va agafar per sorpresa. Es va enretirar i va seure a la gatzoneta al costat de la paret, amagant el cap entre les cames, i la seva veu va sortir aspre i reprimida intercalada amb el plor.»

El protagonista se sent molt sorprès per la reacció d'aquest home ja que en la seva ment no pot concebre el plor a la feina. L'ús del riure li permetia separar-se de la situació i complir amb el seu deure perfectament. Acostumat a amagar els sentiments i treballar com si res, de cop es veu en un problema perquè ha d'aplicar el que feia sempre a una persona que li és estimada. I veure un home que, en canvi, no es posa cap tipus d'escut en una feina així el xoca. De fet, podem veure com el protagonista és un home que està tan poc acostumat a mostrar sentiments davant la mort que la gent que sí que ho fa el sorprèn i l'atreu.

Dintre seu es crea un conflicte, perquè voldria poder expressar normalment el dol que sent per la mort d'un ésser estimat. Però alhora, es troba a la feina, en un moment en el qual ell sent que ha d'acomplir el seu deure i que no es pot permetre cap tipus de mostra sentimental. Voldria poder expressar el lament com qualsevol altre però l'únic que li surt és riure. Perquè ell estava acostumat a utilitzar-lo com a defensa i per això li surt de manera inconscient, però veu perfectament que no és capaç d'utilitzar-lo com sempre.

El protagonista tenia aixecat un escut perfectament vàlid i útil per tal de fer la seva feina i d'acomplir el seu deure. Amb el riure i la burla ell sortia indemne de qualsevol situació que se li pogués presentar amb la mort. Però quan ha d'aplicar el que sempre fa a una persona a qui ell considera un amic, amb qui té un vincle emocional fort, de cop es troba perdut. Se sent ferit, vol

²⁵ Yūsuf IDRĪS, «Šayḥūḥa bidūn junūn» dins *Hādīta šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 44-45

lamentar-se, però alhora no pot fer-ho. Perquè està tan acostumat a aixecar barreres davant la mort a causa de la seva feina que no sap ben bé com fer-s'ho. Voldria poder-se defensar i alhora voldria poder-se lamentar. I el conflicte que es crea dins seu és descomunal per això. L'escut no cau perquè el protagonista no vol que caigui ja que enfrontar-se a la mort no és fàcil i menys quan s'ha de fer diàriament. Però alhora s'adona que no ho pot fer d'una manera tan planera com havia fet sempre perquè com que aquesta situació no la domina, al contrari que les altres, l'està afectant.

També és veritat que el protagonista i l'oncle Muḥammad no tenen una relació sentimental ben definida. No són amics ni família, i tot i això hi ha una complicitat molt patent. Per tant, potser el lament no serà tan profund com en altres situacions, però tot i així, hi és present i el protagonista d'alguna manera el vol dur a terme, encara que no li surti de cap de les maneres que es podrien considerar naturals. Així ho veiem quan decideix que vol anar a expedir el certificat mèdic per al seu amic com fa sempre, encara que li diguin que no cal:

غير أنني أصرت على الذهاب ولو لألقي على عم محمد نظرة الوداع، فللرفقة حق ولقد كان رفيق الطريق.²⁶

«Però jo vaig insistir en anar-hi encara que només fos per adreçar-li a l'oncle Muḥammad una mirada de comiat, ja que havia estat una veritable companyia i un company de camí.»

Com podem veure, l'estima hi és i el protagonista, a part de complir el seu deure no vol perdre l'oportunitat d'acomiar-se del seu amic.

Hi ha una escena que crida molt l'atenció perquè ens fa pensar una mica en l'anterior conte comentat, en el qual el protagonista veia el seu pare com un esperit i se li adreçava. En aquest cas, podem veure com a l'inspector li passa una cosa semblant. Als seus ulls és com si el mort es reincorporés, com un fantasma, i se li adrecés. Llavors poc a poc Muḥammad es va fent a ell mateix el procés que feia sempre amb els difunts per certificar la seva mort davant de l'inspector: mirar tot el cos, el cap i els cabells. I finalment, el mort se li adreça directament i li diu:

– كنت ريحت نفسك يا بيه.. ما قتلتك.. والله ما في إلا شيخوخة بدون جنون..²⁷

26 Yūsuf IDRĪS, «Šayḥūḥa bidūn junūn» dins *Ḥādīta šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, p. 41

27 Ibid., p. 44

«-S'haurà quedat tranquil, Bei... No li havia dit? He mort de vell i sense bogeria.»

Així doncs, com en el cas de la mort del pare, veiem que el protagonista veu el difunt moure's i parlar-li com si tornés a la vida. En una visió de conjunt dels tres contes comentats en aquest treball, podríem considerar aquest fet com un indicatiu del vincle emocional que tenen els protagonistes amb els difunts corresponents.

Per començar, en el primer conte comentat, *Ḥamsa s̄ā'āt*, no hi trobem aquesta situació, ja que es tracta d'una situació totalment professional. És a dir, com que el protagonista no s'implica emocionalment amb el difunt i es protegeix darrere del deure per no sentir res massa íntim no hi ha cap possibilitat que vegi el mort davant seu com un esperit.

Així doncs, segons la visió de l'autor, aquesta circumstància sembla ser més aviat típica en els qui comparteixen algun vincle emocional amb el difunt. El fet de tenir una relació amb l'altre i apreciar-lo i estimar-lo, implica que d'alguna manera te l'imagines viu davant teu, com en un últim moment de comiat.

Per una altra banda, cal destacar que aquestes visions responen a actituds molt diferents segons a qui s'estan apareixent, i la reacció del viu també varia. Així doncs, veiem com en el conte *Al-yad al-kabīra* el pare com a esperit no diu res, es limita a mirar el fill amb tristesa. Mentrestant el fill aprofita per a deixar-ho anar tot i retreure-li la seva mort, que considera una molt mala passada per a ell i per a la seva família, alhora que li recorda que l'estima per sobre de tot. En aquest cas veiem com l'esperit serveix per a que el fill pugui desfogar els seus sentiments, sobretot la ràbia i la impotència, i tot l'amor pel seu pare que vol expressar-li i mostrar-li un últim cop.

En canvi, la situació canvia en aquest darrer conte, *Šayḥūḥa bidūn junūn*. En aquesta ocasió podem endevinar un altre cop el vincle emocional per com el protagonista veu l'esperit de Muḥammad que s'incorpora, però la interacció entre els personatges és molt diferent del cas anterior. L'inspector simplement observa l'aparició i no diu res. El qui parla és el mosso, repassant tots els passos que feia sempre en el procés de certificar que la mort havia sigut de manera natural.

Així doncs, tot i que les circumstàncies són les mateixes, veiem com canvien en gran manera. El vincle emocional provoca que els protagonistes vegin el difunt com un esperit. Ara bé, el sentiment no té el mateix grau d'intensitat en un o en l'altre i això es reflecteix en aquest moment. La mort d'un

pare és una de les situacions més complicades i que més mal fan de totes les que podem arribar a experimentar al llarg de la vida. Ja que es tracta de la teva família, del teu referent, i sol ser una de les persones que més estimes i admires en aquest món. Per això la situació del fill en el conte és tan punyent, perquè perd per sempre el pilar de la família, l'amor d'un pare, que mai es tornarà a repetir i mai tornarà a experimentar. I per això, davant de l'esperit expressa tot el seu amor i la ràbia provocada pel dolor.

En canvi, en el cas del conte *Šayḥūḥa bidūn junūn*, el protagonista i el difunt comparteixen un vincle molt especial, tot i que no podríem dir que són una parella d'amics normals. Per això, en aquest cas, la profunditat dels sentiments no és la mateixa. L'inspector sent dolor per la mort de l'oncle Muḥammad però en cap moment no sent el patiment i la ràbia d'una pèrdua irrecuperable que mai superarà. Tot i que la mort d'un amic dol, la intensitat i implicació no és ni de lluny la mateixa que amb un pare. Segurament per això, la potència de les emocions no es presenta de la mateixa manera. I per això, l'inspector quan veu l'esperit se'l mira amb incredulitat, sense adreçar-li la paraula, mentre l'altre va parlant i ell va fent la feina com sempre. Com si de fet no hagués marxat, com si hagués de complir el seu deure amb ell mateix tot i mort. O bé com si el protagonista no s'acabés de fer a la idea que és mort i per això el veïés com sempre, treballant.

Així doncs, en el conte *Šayḥūḥa bidūn junūn* veiem com les dues postures totalment contràries davant de la mort que apareixien en els altres dos relats xoquen i creen un conflicte en el personatge. Per una banda, tenim la visió de *Ḥamsa sālāt*, on el protagonista, un metge, utilitza de manera metòdica la feina i el deure com a escut per tal de no haver d'enfrontar-se a la mort directament des d'un punt de vista emocional. Enlloc d'això, s'hi encara d'una manera més conceptual, considerant la mort com un enemic a qui cal combatre i guanyar, per tal de no permetre que mori el pacient.

Per una altra banda, a l'altre extrem trobem una situació totalment contrària, que és la de *Al-yad al-kabīra*. En aquest conte no hi ha cap tipus d'escut, de manera que la mort s'ha d'enfrontar de manera directa i sense cap mena de pal·liatiu. El qui es troba amb la mort és un noi que no en té cap experiència i l'esforç per a ell és molt gran. El dany emocional és encara més gran si tenim en compte que el difunt és ni més ni menys el seu pare, la persona a qui més estimava del món i que era el pilar i suport principal de la seva família. Per totes aquestes raons, la mort en aquest conte afecta el protagonista de manera profunda i sense que ell en pugui escapar-ne de cap manera. L'inunden la tristesa pel fet de perdre un ésser tant estimat i el plor. En aquest cas, veiem el lament

natural en una persona normal i corrent quan perd algú tan important.

L'últim conte, *Šayḥūḥa bidūn junūn*, presenta l'interessant xoc d'aquestes dues visions. Per una banda, el protagonista està acostumat a posar un escut per tal de no veure's afectat per les morts a les quals s'ha d'enfrontar cada dia, i per a aconseguir-ho utilitza la burla i la ironia per tal d'evitar cap tipus de connexió amb els qui l'envolten mentre treballa. Fins que un dia, crea involuntàriament, sense voler-ho, un vincle amb un dels mossos que treballa amb ell. I quan aquest darrer mort, totes les seves creences entren en conflicte.

S'ha de guardar els sentiments per fer la seva feina i intenta aixecar l'escut com fa sempre però no ho aconsegueix. Bàsicament perquè la situació no és la mateixa. I no sap què fer. Si sentir o no sentir. Si reprimir-se o no. Al final decideix fer la seva feina. Pensa que ho podrà fer però veu que se sent afectat encara que no vulgui. Interiorment té un gran conflicte perquè sent més coses de les que mai s'havia permès en una situació així, i no sap què fer. I per això el sorprèn tant la reacció del patró de l'oncle Muḥammad. Perquè veu un home que, com ell, s'enfronta a la mort cada dia ja que és la seva feina. I en aquest cas, en el qual hi ha una implicació emocional, vol donar al seu mosso el millor comiat possible, de manera que es dedica a complir amb el seu deure tan bé com pot. Però un cop acomplert això, es deixa anar cap a l'altre extrem. Deixa que les emocions surtin i expressa tota la seva tristesa per la mort del seu mosso plorant i lamentant-se. I això és el que més sorprèn el protagonista perquè porta tot el relat intentant evitar i solucionar el seu conflicte interior: el deure o els sentiments. Finalment, creu que ha guanyat el deure, per molt que no pugui acabar de desfer-se dels sentiments. I de cop i volta veu un home que compagina les dues vessants i això el xoca, perquè no ho creia possible, ja que ell no és capaç d'alliberar-se del conflicte que el domina.

Conclusió

En aquest treball hem vist alguns dels relats curts en els quals Yūsuf Idrīs tracta el tema de la mort. Es tracta d'un assumpte delicat i que l'autor tracta sempre des d'una visió molt personal. Si seguim la seva trajectòria vital, podem constatar que la mort va ser un fet molt quotidià en la seva vida ja que a part d'escriptor també era metge. Per això, al contrari que la majoria de persones, la mort estava present tant a la seva vida personal com a la professional. Trobar-s'hi rodejat tan sovint és una pressió i una càrrega molt gran i comporta molts tipus d'emocions.

Per tot això, sembla ser que quan havia de parlar d'aquest tema en els seus relats Idrīs sovint

utilitzava vivències pròpies o que li eren molt properes, fet que contribuïa a convertir-lo en un autor molt realista. Per aquesta raó, els tres contes analitzats en aquest treball tenen un gran contingut autobiogràfic, de vegades admès personalment pel propi autor i tot.

Els contes que s'han analitzat han estat tres: *Ḥamsa sālāt*, *Al-yad al-kabīra* i *Šayḥūḥa bidūn junūn*. En tots trobem la mort present, però el què canvia és la manera d'afrontar-la. És aquesta trobada la que s'ha analitzat en aquest treball, veure com reaccionen i què senten els protagonistes de cada relat. I ens hem trobat amb tres casos molt diferents, encara que en el fons relacionats entre si.

Per començar, a *Ḥamsa sālāt* hem vist com s'enfronta un metge a la mort. El fet d'haver-se-la de trobar de manera pràcticament quotidiana a causa de la seva professió provoca que el protagonista desenvolupi un escut molt potent que li permet protegir-se. Aquesta defensa té com a base la feina en si. El doctor sempre té present que ha de complir el seu deure, salvar el pacient, i que per fer-ho no pot deixar que cap sentiment li entorpeixi el camí. Això li permet evitar qualsevol implicació emocional amb el malalt, de manera que en cas de mort l'afectació no seria la mateixa. L'única emoció que es permet davant de la mort és la impotència i la vergonya, ja que si el traspàs ha ocorregut implica que ell no ha fet bé la seva feina.

En el segon conte, *Al-yad al-kabīra*, veiem el cas totalment oposat a l'anterior. En aquest relat, el protagonista ha d'encarar la mort del propi pare sense cap tipus d'escut. Es troba tan indefens davant del xoc que li provoca que al principi es queda desconcertat, sense saber com reaccionar o sentir-se. A poc a poc, les emocions van aflorant amb molta intensitat. I es troba sentint amor, frustració i tristesa, tot alhora i en grans magnituds. És tan gran l'impacte que no és capaç ni de creure's que realment hagi passat. I no és fins el moment en el qual es reuneix amb la resta de la família i comencen a plorar i poden compartir tots junts el seu dolor que s'adonen del què realment ha passat i que la seva vida mai tornarà a ser igual.

Finalment, ens trobem amb el tercer conte, *Šayḥūḥa bidūn junūn*, on el dos tipus d'enfrontaments que vèiem abans es troben i col·lisionen. En aquest relat el protagonista és un inspector de Sanitat que s'encarrega de firmar certificats de naixement i defunció. A causa d'això s'ha de trobar cada dia amb la mort, i per evitar un desgast emocional fort, ha desenvolupat un escut per tal de protegir-se, el riure i la burla. Però un dia, un dels mossos que treballava amb ell mor i es troba havent d'aplicar el procés quotidià de la seva feina en una persona a qui considerava un amic. És en aquest moment que en el seu interior el protagonista entra en conflicte, ja que voldria lamentar-se per la mort del

seu amic però alhora considera que ha de complir amb el seu deure i fer bé la seva feina, sense immutar-se. L'inspector no és capaç de solucionar aquesta col·lisió de les dues visions que se li presenta i acaba prevalent la professional, de tal manera que fins i tot se sorprèn quan veu que un cop acabada la feina el patró del difunt comença a plorar i lamentar-se sense cap tipus de contenció.

En conclusió, a l'obra d'Idrīs la mort és un tema molt present, de la mateixa manera que ho era en la seva vida personal i professional. Amb aquests relats, l'autor ens mostra diverses maneres d'enfrontar-se a la mort segons la situació que es dona. Els escuts que ens creem els éssers humans simplement són per protegir-nos del dolor, i en el cas de les professions on la mort hi és tan present, es tracta d'una necessitat bàsica. En el cas de la vida personal, la mort tampoc és un assumpte fàcil i segurament el dany causat és més profund ja que les proteccions són molt més difícils de construir. Ara bé, tot i les diferències i semblances en tots els casos mostrats en aquests relats, el que queda clar és que la mort mai és un assumpte fàcil d'enfrontar i que cadascú ho fa com bonament pot.

Bibliografia

ALLEN, Roger; *Critical Perspectives on Yusuf Idris*, Three Continents Press, 1994, 181 pp.

IDRĪS, Yūsuf; *Arḥaṣ layālā*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, 249 pp.

IDRĪS, Yūsuf; *Ḥādīṭa šaraf*, Egipte, Dār al-Šurūq, 1990, 186 pp.

IDRĪS, Yūsuf; *Las noches más baratas*, Trad. Fernando Ramos López, Rosa Y. Berzosa Moreno, Aly Tawfik, Mercedes Aragon Huerta, Eugenia Gálvez Vázquez, Abderrahmán M. Ma'nán; Madrid, Instituto Egipcio de Estudios Islámicos, 2000, 214 pp.

IDRIS, Yusuf; *Una cuestión de honor*, Trad. Pilar Lirola Delgado i Jorge Lirola Delgado, Madrid, Ediciones del Oriente y del Mediterráneo, 2003, 186 pp.

KURPERSHOEK, P. M.; *The short stories of Yūsuf Idrīs*, Leiden, E. J. Brill, 1981, 222 pp.